

Slušaajući Miloševića: Sudije odlučuju da li su tajno snimljeni telefonski razgovori pravno prihvatljivi dokazni materijal

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 124

Prisluškivanje telefonskih razgovora je bio uobičajen način prikupljanja informacija za vreme poslednjih balkanskih ratova. Ovim metodom su se služile i domaće i strane obaveštajne službe. Snimci Miloševićevih telefonskih razgovora su potencijalno najjači dokazi njegove krivice, ali da bi bili prihvatljivi na sudu, mora da se dokaže njihova autentičnost. Uz to, u slučajevima kada su razgovori šifrovani (a većinom su bili, jer su svi računali sa mogućnošću da ih se prisluškuje,) neko ko je bio upućen u značenje tih šifri mora da ih 'prevede' za Sud. Tužiocima su sa tom namerom doveli svedoka C-061.

Od svih dosada saslušanih svedoka, C-061 je bio na najvišem položaju za vreme rata koji mu dozvoljava da sada dešifruje razgovore, objasni njihov kontekst i identifikuje glasove na snimcima. U 52 snimljena razgovora je svedok prepoznao glas Radovana Karadžića, i potvrdio je da je na mnogim snimcima na jednom kraju žice bio Slobodan Milošević.

Optuženi se pobunio zbog namere tužilaštva da upotrebi snimke u dokaznom postupku, navodeći da su razgovori ilegalno snimljeni. Uz to su prijatelji suda postavili pitanje njihove autentičnosti. Pretresno veće je zatražilo da te njihove primedbe budi napisane, što je učinjeno, ali sudije još nisu odlučili da li su snimci prihvatljivi kao dokazi, ili nisu. U međuvremenu su tužiocima na suđenju reprodukovali snimke razgovora i na glas čitali njihove stenograme. Sudije će kasnije da odluče da li će taj materijal da uzmu u obzir kao dokaze, ili će da ih zanemare.

Osim što se postavlja pitanje autentičnosti snimaka, Pretresno veće treba da odluči da li je problematičan njihov pravni status. Naime, u nekim domaćim jurisdikcijama (u SAD-u, na primer,) sud može da odbaci snimke koje nisu napravljene sa prethodnim odobrenjem istražnog sudije, čak i kada su ti snimci odlučujući za ishod suđenja. Na taj način sudstvo postavlja prepreku policijskim zloupotrebama, i štiti pravo na privatnost američkih građana. U pravilu, da bi snimak bio prihvaćen, prisluškivanje treba unapred da odobri istražni sudija, čime se onemogućava policiji da samovoljno prisluškuje građane. Umesto da policajac koji prisluškuje bez odobrenja bude novčano ili disciplinski kažnjen (što bi odvratilo druge policajce od iste namere,) američki sudovi su razvili pravni princip po kome dokazni materijal koji je nelegalno stečen nije prihvatljiv u sudu. Ako prisluškivanje nije unapred odobreno, snimak se ne može reprodukovati u sudu, čak i ako zbog toga tužilaštvo ne može da dokaže krivicu optuženog. Naravno, većina američkih policajaca i tužilaca kritikuju ovo pravilo, zbog koga ponekad kriminalci budu pušteni na slobodu zbog 'proceduralne' greške. Ali, američki sudovi i dalje uporno štite pravo svakog građana na privatnost i ograničavaju pravo vlasti da se meša ljudima u život.

Liberalnija pravila Međunarodnog suda nisu napisana da bi građani bili zaštićeni od predstavnika vlasti, nego da bi se tim predstavnicima vlasti i drugim ratnim zločincima sudilo. Zato pravila ne predviđaju isti nivo zaštite privatnosti kao što ga domaćim optuženicima garantuje američko pravosuđe. Pravilo 95 Pravilnika Međunarodnog suda govori o tome koji tip dokaznog materijala nije prihvatljiv: 'Neće biti prihvaćeni dokazi koji su stečeni na način koji dovodi u pitanje njihovu autentičnost ili su u protivnosti, ili umanjuju, integritet sudskog postupka.' Po ovoj širokoj definiciji ilegalno snimljen razgovor se ne diskvalifikuje automatski iz dokaznog postupka, a u spornim situacijama Pretresno veće razmatra sledeća pitanja:

Barem jedan od razloga zašto američki sudovi ne prihvataju nelegalno snimljene razgovore nije primenjiv u ovom slučaju: suprotstavljene strane nelegalno prisluškuju jedni druge u svakom ratu i nikakva odluka suda neće to da promeni. Tužiocima su citirali sudiju Meja, koji je u predmetu protiv Kordića rekao da 'nije dužnost ovog Suda da disciplinuje vojske (...) Naša je dužnost da utvrdimo da li je optuženi kriv ili je nevin.' Ostaje, međutim, pitanje da li prihvatanje nelegalno snimljenih razgovora umanjuje integritet suđenja. S tim u vezi, tužiocima citiraju usmenu izjavu sudije Meja, takođe iz suđenja Kordiću: 'Mi smo zaključili da (...) dokazi koji su prikupljeni prisluškivanjem neprijateljskih telefonskih poziva nisu pokriveni Pravilom 95. Oni nisu u suprotnosti i ne umanjuju značajno integritet suđenja.' Na osnovu ovoga, Tužilaštvo smatra da je indirektno uspostavljen princip po kome Pravilo 95 ne isključuje iz dokaznog postupka snimke razgovora, pod uslovom da može nepobitno da se utvrdi ko su učesnici.

Ako Pretresno veće ne prihvati ovaj argument, tužiocima će da tvrde da su odgovorna lica pravno odobrila prisluškivanje. Ako ni to ne zadovolji sudije, tužiocima mogu da kažu da pravila iz domaćih jurisdikcija, uključujući pravilo da prisluškivanje treba da bude unapred odobreno, ne važe u slučajevima ozbiljnog kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Tužiocima se pozivaju na odluku iz suđenja Zejnilu Delaliću, gde

je prihvaćen dokazni materijal prikupljen u suprotnosti sa austrijskim domaćim pravom: 'Pretresno veće smatra da bi odbacivanje značajnih dokaza samo zato što je u njihovom prikupljanju prekršeno neko proceduralno pravilo, koje Veće svakako nije obavezno da poštuje, bilo opasna prepreka u pravnom procesu.'

Ove odluke Pretresnog veća su rezultat liberalnih pravila dokaznog postupka koja podrazumevaju da profesionalni sudije, za razliku od laika porotnika u domaćim suđenjima, mogu da odlučuju o integritetu i važnosti dokaza i bez detaljnih pravila. Još uvek se ne zna da li će Sud da prihvati kao pravilo da snimci razgovora prisluškivanih za vreme rata nisu isključeni Pravilom 95, kao što to traži Tužilaštvo. Ali, možemo da očekujemo da će sudije da saslušaju sve one dokaze koji ne dovode u pitanje integritet suđenja. Sudija Robinson je rekao u suđenju Kordiću da, na primer, Međunarodni sud ne bi razmatrao dokaze prikupljene u toku rata mučenjem ili zastrašivanjem neke osobe. Informacije dobivene na taj način su nepouzdate, šta ne važi sa razgovore snimljene bez sudskog naloga.

Osim što trebaju da odluče o legalitetu dokaza, sudije moraju da ocene i da li su snimci 52 razgovora dovoljno pouzdani i relevantni kao dokazi. Što se tiče relevantnosti, tužioci smatraju da sudije moraju prvo da saslušaju materijal, pa tek onda da ocene u kojoj je meri relevantan. Po pitanju autentičnosti, tužioci kažu da su učesnici razgovora zajedno sa Miloševićem učestvovali u zajedničkom kriminalnom procesu. Svedok C-061 može da potvrdi da li su snimci razgovora autentični, uključujući razgovore u kojima nije sam učestvovao, zato što dobro poznaje sve učesnike i prepoznaje njihove glasove, i zna u kom kontekstu su ti razgovori vođeni.

Delovi razgovora koji su se čuli u otvorenom delu suđenja su bili zaista interesantni. U delu koji citiramo (prenosimo malo skraćenu verziju,) Milošević i Karadžić (čije glasove je prepoznao C-061,) diskutuju o daljem razvoju plana o stvaranju nove Jugoslavije koja bi se sastojala od Srbije, Crne Gore i pola Bosne i Hercegovine. Razgovor je snimljen ranog jula 1991, za vreme tromesečnog perioda čekanja, posle koga je Evropska zajednica trebala da prizna nezavisnost Hrvatske i Slovenije.

SLOBODAN MILOŠEVIĆ: Tri meseca ne dolazi u obzir. Ja mislim da neke stvari trebaju drastično da se promene sada, drastično. RDOVAN KARADŽIĆ: Da... MILOŠEVIĆ: Oni nemaju sada šta da rade. Mi smo na potezu; sada je na nama red da povučemo potez. Gligorov i onaj čovek mogu da urade šta hoće.. on i neće... sve je jasno. Ne možemo sada da diskutujemo o detaljima. Oni hoće da se odvoje. KARADŽIĆ: To je jasno. MILOŠEVIĆ: To je jasno, i treba da im se dozvoli da se otcepe. KARADŽIĆ: Da. MILOŠEVIĆ: Sada je ostalo samo pitanje da se raspadne na način koji mi želimo. KARADŽIĆ: Da. MILOŠEVIĆ: i ništa više. KARADŽIĆ: Ništa više. . . . MILOŠEVIĆ: a šta se tiče Slovenije, ja bi njih odmah pustio da idu. KARADŽIĆ: i ja. MILOŠEVIĆ: Neka odmah idu, a i drugi, a li prvo da reše sa nama pitanje granica. . . . KARADŽIĆ: Da. MILOŠEVIĆ: Nećeš da mu dozvoliš. KARADŽIĆ: . . . Da, da. To je tačno, to je tačno za sada, ali ako ... znaš, danas smo ih videli da pucaju, picali su ujaku na prozor... rafal su mu opalili po prozoru. Ovo su probne akcije, prilagođavanje, itd. Tako da... bilo bi dobro da de sve brzo uradi. MILOŠEVIĆ: Moramo da preduzmemo radikalne mere, da ubrzamo stvari. To je potpuno jasno. KARADŽIĆ: Da. MILOŠEVIĆ: Radikalne stvari, da ubrzamo stvari, i videćemo onda da li će Evropska Zajednica da ispunji svoje garancije, da li će da prekinu nasilje i da suspenduju svoje odluke. . .

Svedok C-061 je pomogao sudijama ne samo tako što je identifikovao glasove, nego i tako što je dešifrovao razgovor. Radikalne mere o kojima je Milošević govorio se odnose na prisiljavanje Slovenije i Hrvatske da napuste Jugoslaviju, tako da Miloševićeva nova država može da bude što pre uspostavljena, obajsnio je C-061.

I drugi snimci koji se se čuli u javnom delu suđenja ukazuju na zajednički kriminalni poduhvat koji tužilaštvo pokušava da dokaže. Čuli smo glavne aktere koji govore o raznim planovima, uključujući i o naoružavanju i opremanju hrvatskih i bosanskih Srba. To obara centar Miloševićeve odbrane, da on kao predsednik Srbije nije imao kontrolu nad snagama koje su se borile u Hrvatskoj i Bosni, i da nije bio uključen u te ratove. Gotovo bi bilo neverovatno ako bi Pretresno veće odlučilo da isključi ovaj izuzetno značajan i relevantan dokazni materijal zbog nelegalnog načina na koji je stečen. Upravo bi takvom odlukom bio narušen integritet suđenja.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/slusajuci-milosevica-sudije-odlucuju-da-li-su>